

Společné závazky manželů a společné jmění manželů

Pasivní solidarita manželů při plnění jejich společných závazků neprolamuje autonomii vůle smluvních stran v procesu vzniku závazků ze smluv. Jestliže nebylo dohodnuto jinak, platí, že ve vztahu k věřiteli jsou podíly na dluhu všech dlužníků ve vzájemném poměru stejné.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Cdo 1340/2008, ze dne 16.11.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně K. spol. s r. o., zastoupené advokátem, proti žalovanému A. E., zastoupenému advokátem, o 30.933,10 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 26 C 135/2004, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 6. 2007, č.j. 22 Co 151/2007-121, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 6. 2007, č.j. 22 Co 151/2007-121, se ruší a věc se tomuto soudu vrací k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 10 rozsudkem ze dne 11. 10. 2006, č.j. 26 C 135/2004-91, zamítl žalobu, jíž se žalobkyně po žalovaném domáhala zaplacení 30.993,10 Kč s 2 % úroky z prodlení od 26. 8. 2003 do zaplacení. Soud prvního stupně zjistil, že žalobkyně a žalovaný potvrzením cenové nabídky ze dne 23. 1. 2002 uzavřeli písemnou formou smlouvu o dílo (§ 631 a § 46 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku ve znění pozdějších předpisů, dále jen „obč. zák.“), podle níž měla žalobkyně do 10. 4. 2002 dodat a položit specifikované koberce. Změna, případně zrušení této smlouvy nebyly prokázány. Žalobkyně, aniž splnila termín pokládky, uzavřela s manželkou žalovaného Š. E. „ústně smlouvu o dílo na položení a dodání koberce L. B. d. do ložnice v objektu P.“ Závazek z této smlouvy žalobkyně splnila. Povinnost zaplatit cenu díla tíží objednatele, tedy Š. E., nikoliv žalovaného, který tak není ve sporu věcně legitimován.

Rozsudkem ze dne 7. 6. 2007, č.j. 22 Co 151/2007-121, Městský soud v Praze změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že žalobě vyhověl, a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud skutkově uzavřel, že objednateli díla (dodání a montáž podlahových krytin /koberců/) ve smyslu ustanovení § 631 obč. zák. byli žalovaný a Š. E. (manželé), že písemná cenová nabídka z 23. 1. 2002 představuje potvrzení o převzetí objednávky zhotovitelkou, které jen osvědčuje uzavření smlouvy o dílo (§ 632 obč. zák.), a že smluvní strany změnilly obsah práv a povinností vyplývajících ze smlouvy o dílo včetně termínu dodání (zhotovení) díla (§ 516 odst. 1 obč. zák.). Protože žalobkyně koberec položila (13. 8. 2003), má vůči objednatelům (společně a nerozdílně zavázaným) právo na zaplacení sjednané ceny díla (§ 634 obč. zák.), jejíž splatnost nastala 25. 8. 2003. O společný závazek by podle odvolacího soudu šlo i tehdy, byla-li by objednatelkou jen Š. E. (§ 143 odst. 1 písm. b/, § 145 odst. 3, 4 obč. zák.); okolnost, kdo z manželů je vlastníkem nemovitosti, kde byl koberec položen, je nevýznamná.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalovaný sice ohlašuje také dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o.s.ř.“), tj. že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování, ovšem užité argumenty lze podřadit

toliko pod dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. (nesprávné právní posouzení věci). Dovolatel má zato, že není ve sporu věcně legitimován. Smlouvu o dílo uzavřeli s žalobkyní jako objednatelé oba manželé (žalovaný a Š. E.) písemnou formou, tj. písemnou akceptací písemné nabídky z 23. 1. 2002; její změnu, k níž však nedošlo, bylo možné provést jen písemně (§ 40 odst. 2 obč. zák.). Na základě písemné smlouvy žalobkyně neplnila. Následnou (ústní) smlouvu o dodávce a položení podlahové krytiny (jiné co do kvality a kvantity) sjednala s žalobkyní již jen Š. E., a to do domu, jehož je výlučnou vlastnící. Koberec, o jehož dodání šlo, je podle dovolatele „pevnou a neoddělitelnou součástí domu.“ Z uvedených důvodů požaduje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně se ve vyjádření k dovolání ztotožnila se závěry učiněnými v předmětné věci odvolacím soudem.

Nejvyšší soud věc projednal podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (čl. II, bod 12. zákona č. [7/2009](#) Sb.).

Dovolání - přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ o.s.ř. - je důvodné.

Protože vady vyjmenované v ustanovení § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a/, b/ a odst. 3 o.s.ř., jež by řízení činily zmatečným, ani jiné vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), k nimž je dovolací soud podle § 242 odst. 3, věty druhé, o.s.ř. povinen přihlídnout z úřední povinnosti, v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, a protože je dovolací soud uplatněným dovolacím důvodem včetně jeho obsahového vymezení vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o.s.ř.), je předmětem dovolacího přezkumu posouzení věcné legitimace žalovaného.

Právní posouzení je ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav, z něhož vyšel odvolací soud, nebyl - jak již výše zmíněno - zpochybněn. Žalovaný s manželkou Š. E. jednali (společně, popř. prostřednictvím jimi pověřené osoby) se zaměstnancem žalobkyně ohledně dodávky a montáže podlahových krytin do určených místností domu. Smlouvou, kterou oba uzavřeli jako objednatelé, se žalobkyně zavázala dodat a položit koberec T. d. P., T. d. M. a L. B. d. v určené výměře a podle předběžné cenové kalkulace, která měla být upřesněna „na základě skutečně provedených prací a dodaného materiálu.“ Cenovou nabídku č. 035/2002 z 23. 1. 2002 podepsal žalovaný. Plnění podle této smlouvy nebylo žalobkyní uskutečněno. Žalobkyně však splnila závazek vyplývající z následujícího ujednání měnicího původní smlouvy, tedy 13. 8. 2003 dodala a položila koberec L. B. ve dvou dílech do jedné místnosti domu. Cenu díla (30.993,10 Kč) vyúčtovala fakturou č. 03/1/261 splatnou 25. 8. 2003.

Podle ustanovení § 631 obč. zák. se smlouvou o dílo objednateli zavazuje ten, komu bylo dílo zadáno (zhotovitel díla), že je za sjednanou cenu provede na své nebezpečí.

Podle ustanovení § 516 obč. zák. mohou účastníci dohodou změnit vzájemná práva a povinnosti (odstavec 1/). Nevyplyvá-li z dohody nepochybně, že sjednáním nového závazku má dosavadní závazek zaniknout, vzniká nový závazek vedle dosavadního závazku, jsou-li pro jeho vznik splněny zákonem požadované náležitosti (odstavec 2/).

Podle ustanovení § 143 odst. 1 písm. b/ obč. zák. tvoří společné jmění manželů závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah

přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého. Podle ustanovení § 145 odst. 3 obč. zák. závazky, které tvoří společné jmění manželů, plní oba manželé společně a nerozdílně. Podle ustanovení § 145 odst. 4 obč. zák. jsou z právních úkonů týkajících se společného jmění manželů oprávněni a povinni oba manželé společně a nerozdílně.

Podle ustanovení § 511 obč. zák., jestliže je právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, nebo účastníky dohodnuto, anebo vyplývá-li to z povahy plnění, že více dlužníků má témuž věřiteli splnit dluh společně a nerozdílně, je věřitel oprávněn požadovat plnění na kterémkoli z nich. Jestliže dluh splní jeden dlužník, povinnost ostatních zanikne (odstavec 1/). Není-li právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, anebo účastníky dohodnuto jinak, jsou podíly na dluhu všech dlužníků ve vzájemném poměru stejné. Dlužník, proti němuž byl uplatněn nárok vyšší, než odpovídá jeho podílu, je povinen bez zbytečného odkladu vyrozumět o tom ostatní dlužníky a dát jim příležitost, aby uplatnili své námitky proti pohledávce. Může na nich požadovat, aby dluh podle podílů na ně připadajících splnili nebo aby jej v tomto rozsahu dluhu jinak zbavili (odstavec 2/).

Smlouva o dílo zakládá závazkový právní vztah, jehož účelem je poskytnout objednateli podle stanoveného zadání dílo za úplatu; pro její uzavření není předepsána zvláštní forma, může být tedy sjednána i ústně (§ 631 obč. zák.). Podle § 632 obč. zák. je zhotovitel díla povinen vydat objednateli písemné potvrzení o převzetí objednávky, nedojde-li ke zhotovení díla na počkání.

Potvrzení musí obsahovat označení předmětu díla, a dále jeho rozsah, jakost, cenu za provedení díla a dobu jeho zhotovení. Účelem písemného potvrzení je umožnit objednateli, aby prokázal, co je obsahem smlouvy. Potvrzení samo o sobě nepředstavuje písemnou formu smlouvy, ale je jen osvědčením o již uzavřené smlouvě.

S názorem odvolacího soudu, že cenová nabídka (kalkulace na dodávku a montáž koberců) ze dne 23. 1. 2002, jíž žalobkyně reagovala na „poptávku“ žalovaného a jeho manželky, je potvrzením ve smyslu ustanovení § 632 obč. zák., dovolací soud souhlasí. Cenová nabídka obsahuje všechny náležitosti, tj. specifikaci podlahové krytiny (jakost, rozsah), cenu díla (s tím, že konečná fakturace se bude odvíjet od skutečně provedených prací a dodaného materiálu) a termín pokládky (10. 4. 2002). Smlouva, jíž se žalobkyně zavázala dodat a položit podlahové krytiny (zhotovit dílo), byla tedy uzavřena ústní formou a objednateli byli žalovaní a Š. E.

Za správné lze považovat i posouzení následné (ústní) smlouvy, jíž byla co do jakosti a rozsahu podlahových krytin včetně doby zhotovení změněna smlouva o dílo, za kumulativní novaci podle ustanovení § 516 odst. 1 obč. zák. Smluvní strany při uzavírání takové dohody nejsou nijak omezeny v rozsahu, v jakém mohou změnit dosavadní práva a povinnosti, které jsou obsahem jejich závazkového právního vztahu; změna se tedy může týkat nejen předmětu (způsobu) plnění, ale také doby, do kdy mají strany plnit své závazky (splatnosti). Protože dohodou podle § 516 odst. 1 obč. zák. původní závazkový vztah ze smlouvy o dílo nezanikl, ale změnil se toliko jeho obsah, nedošlo k žádné změně smluvních stran. Účastníky smlouvy na straně objednatelů zůstávají i po kumulativní novaci oba manželé E.

Pro řešení otázky věcné legitimace žalovaného v předmětném sporu je rozhodující, že objednateli díla ve smyslu § 631 obč. zák. byli žalovaní a Š. E. a že ke změně v osobách dlužníků ze závazkového právního vztahu založeného smlouvou o dílo nedošlo.

Rozsah věcné legitimace žalovaného pak závisí na tom, jakým způsobem se smluvní strany dohodly na splnění ceny za zhotovení díla.

Aby žalobkyně byla oprávněna požadovat (celé, případně jakoukoliv část) plnění na kterémkoli z dlužníků, museli by objednatelé být ve smyslu § 511 odst. 1 obč. zák. povinni plnit společně a

nerozdílně. O soudní rozhodnutí pasivní solidaritu opřít zjevně nelze a tato nevyplývá ani z povahy plnění (předmět závazku totiž není nedělitelný, ani není k jeho splnění zapotřebí součinnosti všech dlužníků). Protože žalobkyně (zhotovitelka) a objednatelé nesjednali nic ohledně způsobu splnění ceny za provedení díla, zbývá posoudit, zda solidaritu dlužníků nezakládá „právní předpis.“

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 31 Odo 677/2005, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 3/2008 pod č. 24, vysvětlil, že ustanovení § 143 odst. 1 písm. b/ obč. zák. upravuje jen vztahy mezi manžely uvnitř jejich společného jmění, aniž by mělo přimět do vztahů ke třetím osobám. Z téhož důvodu nemůže do smluvních vztahů, jejichž účastníky jsou manželé, zasáhnout ani ustanovení § 145 odst. 3 obč. zák. zakládající solidaritu při plnění závazků tvořících společné jmění. Jinak řečeno, pasivní solidarita manželů při plnění jejich společných závazků neprolamuje autonomii vůle smluvních stran v procesu vzniku závazků ze smluv. Jestliže – jako v projednávaném případě – nebylo dohodnuto jinak, platí, že ve vztahu k věřiteli jsou podíly na dluhu všech dlužníků ve vzájemném poměru stejné.

Zbývá posoudit, zda smlouva o dílo, kterou s žalobkyní jako objednatelé uzavřeli žalovaný a Š. E., není právním úkonem týkajícím se společného jmění (§ 145 odst. 4 obč. zák.). Soudní praxe standardně vychází z toho, že právními úkony ve smyslu uvedeného ustanovení jsou jen ty, při nichž jde o vznik, změnu nebo zánik právního vztahu k majetkovým hodnotám, které jsou předmětem společného jmění v době, kdy k právním úkonům došlo; nejsou jimi právní úkony, na jejichž základě mají být majetkové hodnoty teprve získány (srov. rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 22/1983). Smlouva o dodávce a položení podlahových krytin tedy takovým právním úkonem není.

Protože odvolací soud věc neposoudil v souladu s tím, co je vyloženo výše, Nejvyšší soud – aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o.s.ř.) – jeho rozhodnutí zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, odst. 3, věta první, o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)